

Broj: 03-45.1-37-1260-1/19
Istočno Sarajevo, 7.10.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 39. sjednici BAS/TC 19, održanoj 08.10.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN
BAS/TC 19
Električne instalacije u zgradama

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 19 Električne instalacije u zgradama (u daljnjem tekstu: BAS/TC 19) obuhvata standardizaciju u oblasti električnih instalacija u zgradama BAS/TC 19 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

IEC/TC 34	<i>Lamps and related equipment</i>	<i>Svjetiljke i odgovarajuća oprema</i>
IEC/SC 34A	<i>Lamps</i>	<i>Svjetiljke</i>
IEC/SC 34B	<i>Lamp caps and holders</i>	<i>Podnožja i grla za sijalice</i>
IEC/SC 34C	<i>Auxiliaries for lamps</i>	<i>Pomoćna sredstva za svjetiljke</i>
IEC/SC 34D	<i>Luminaries</i>	<i>Svijetleća tijela</i>
CLC/TC 34	<i>Lamps and related equipment</i>	<i>Svetiljke i odgovarajuća oprema</i>
CLC/TC 34Z	<i>Luminaires and associated equipment</i>	<i>Svijetleća tijela i pripadna oprema</i>
CLC/TC 34A	<i>Lamps</i>	<i>Svjetiljke</i>
IEC/TC 64	<i>Electrical installations and protection against electric shock</i>	<i>Električne instalacije i zaštita od elektrošoka</i>
CLC/TC 64	<i>Electrical installations and protection against electric shock</i>	<i>Električne instalacije i zaštita od elektrošoka</i>
IEC/TC 81	<i>Lightning protection</i>	<i>Zaštita od udara groma</i>
CLC/TC 81X	<i>Lightning protection</i>	<i>Zaštita od udara groma</i>
IEC/TC 79	<i>Alarm systems</i>	<i>Alarmni sistemi</i>
CLC/TC 79	<i>Alarm systems</i>	<i>Alarmni sistemi</i>
CLC/TC 205	<i>Home and Building Electronic Systems (HBES)</i>	<i>Elektronički sistemi za kuće i zgrade</i>

CLC/SC 205A	<i>Mains communicating systems</i>	<i>Mrežni sistem napajanja</i>
CLC/BTTF 62-3	<i>Operation of electrical installations</i>	<i>Rad električnih instalacija</i>
CLC/TC 18X	<i>Electrical installations of ships and of mobile and fixed offshore units</i>	<i>Električne instalacije brodova i mobilnih i fiksnih offshore jedinica</i>
IEC/TC 18	<i>Electrical installations of ships and of mobile and fixed offshore units</i>	<i>Električne instalacije brodova i mobilnih i fiksnih offshore jedinica</i>
IEC/SC 18A	<i>Electric cables for ships and mobile and fixed offshore units</i>	<i>Električni kablovi za brodove i mobilne i fiksne offshore jedinice</i>
CLC/TC 76	<i>Optical radiation safety and laser equipment</i>	<i>Sigurnost optičkog zračenja i laserska oprema</i>
IEC/TC 76	<i>Optical radiation safety and laser equipment</i>	<i>Sigurnost optičkog zračenja i laserska oprema</i>
CIE	<i>The International Commission on Illumination</i>	<i>Međunarodna komisija za osvetljenje</i>

BAS/TC 19 je formiran Rješenjem direktora Zavoda za standardizaciju, mjeriteljstvo i patente BiH o formiranju Tehničkog komiteta br. IP-1120/99-02 BS od 3.5.1999. godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 19 br. 03-45.1-37-1039-1/19 od 22.08.2019 godine.

Tehnički komitet BAS/TC 19 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 19 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 19 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

U kontekstu nastojanja Bosne i Hercegovine da se što prije integriše u Evropsku uniju, u toku je proces usaglašavanja nacionalnog sa evropskim zakonodavstvom, koje se vrši putem preuzimanja evropskih standarda i direktiva Novog pristupa EU. Na osnovu tog procesa, Tehnički komiteti Instituta vrše usaglašavanje bosanskohercegovačkih standarda sa evropskim standardima, i to usvajanjem evropskih standarda kao nacionalnih. Osim toga, prilikom preuzimanja evropskih kao bosanskohercegovačkih standarda moraju da se povuku svi konfliktni nacionalni standardi za iste predmete standardizacije. Po tom principu i Tehnički komitet BAS/TC-19 vrši preuzimanje evropskih standarda i srodnih dokumenata u našu standardizaciju.

Elektroinstalacioni pribor i materijal ima široku primjenu u sistemima električnih instalacija. Elektroinstalacioni pribor se svakodnevno koristi u domaćinstvima, komercijalnim i javnim zgradama, kao i u industrijskim postrojenjima. Elektroinstalacioni materijal i pribor ugrađuje obučeno osoblje, a nakon ugradnje elektroinstalacioni pribor je namijenjen za korištenje i osobama koje ne posjeduju određeno znanje o opasnostima od električnog udara. Zbog toga se posebna pažnja poklanja bezbjednosti u odnosu na predvidljive rizike koji se odnose na neobučena lica.

Korištenje širokog opsega materijala za izradu elektroinstalacionog pribora i stalni razvoj nauke i tehnike u oblasti projektovanja električnih instalacija doprinosi tome da je standardizacij u oblasti elektroinstalacionog pribora veoma izazovno područje.

U trenutni sastav Tehničkog komiteta BAS/TC 19 uključeni su predstavnici preduzeća i kompanija sa teritorije Bosne i Hercegovine: Tehnogradnja-Viskogradnja, Tuzla; Elektroplan d.o.o., Banja Luka; Republički zavod za standardizaciju i metrologiju Banjaluka; Ministarstvo finansija i trezora BiH; JP Elektroprivreda BiH, ZD Rudnici Kreka u Tuzli; Elektrotehnički fakultet Istočno Sarajevo; Termoelektrana Kakanj "Kakanj", Ministarstvo Odbrane i oružanih snaga BiH; Agencija za nadzor nad tržištem BiH; Mašinski fakultet, Zenica; Institut za mjeriteljstvo BiH.

Čine se napori da se u rad Tehničkog komiteta uključe i predstavnici ostalih kompanija i privrednih subjekata iz oblasti koju pokriva BAS/TC 19.

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Fiksne električne instalacije mogu koristiti opremu različitog porijekla. Iako se projektovanje i postavljanje električnih instalacija može razlikovati od zemlje do zemlje, važno je izbjegavati barijere standardizacije za električnu opremu između svih zemalja članica CENELEC organizacije. Ovo je imperativ u Evropi jer članovi CENELEC-a moraju objaviti dokumente CENELEC-a i izbjegavati sukobljene dokumente na nacionalnom nivou.

Nacionalni privredni subjekti čija djelatnost obuhvata i izvođenje električnih instalacija svoj rad ne obavljaju samo u svojoj državi, često se ugovaraju poslovi sa različitim državama, pa će smanjivanje razlika između nacionalnih propisa i standarda doprinijeti promociji izlaska na tržište ostalih zemalja.

2.3 Zahtjevi tržišta

Prilikom analize zahtjeva tržišta potrebno je uzeti u obzir raznovrsnost sistema za napajanje električnom energijom i lokalne navike, potrebu te da se elektroinstalacioni materijal koristi bez ograničenja, bez obzira na sistem napajanja električnom energijom, tip razvoda i tip sistema uzemljenja. Elektroinstalacioni pribor je dio električne instalacije koja je namijenjena za dugotrajnu upotrebu bez potrebe za održavanjem. Zahtjevi za bezbjednost i pouzdane karakteristike elektroinstalacionog pribora, uz stalan porast trgovinske razmjene na svjetskom nivo, zahtjevaju preuzimanje odgovarajućih standarda u najvećoj mjeri.

Sada se pojavljuju nove tehnologije napajanja sa manjim uticajem na životnu sredinu (solarni fotonaponski sistem, vjetroturbine, gorivne ćelije). Štaviše, nove tehnologije nastaju iz priključenja električnih vozila na električne instalacije. Ove nove tehnologije imaju direktan uticaj na projektovanje električnih instalacija, kao i na sigurnosne zahtjeve koje treba poštovati i zahtijevaju dugoročno razmatranje.

Da bi se suočili sa sve većim odnosom između potražnje za električnom energijom i proizvodnje električne energije, elektroprivreda promovira koncept „pametne mreže“. Cilj ovog novog koncepta je bolje upravljanje proizvodnjom električne energije, kao i potrošnjom električne energije. Budući da se većina električne energije troši u niskonaponskoj električnoj mreži, stoga će niskonaponske električne instalacije sigurno biti uključene u ovaj novi koncept.

2.4 Aspekti zaštite okoline

Ljudima i njegovom modernom okruženju potrebna je sve veća sigurnost. Broj poginulih od električne udara već je nizak, ali potrebno je još raditi na njegovom smanjenju jer primjena električne energije bilježi stalni porast. S druge strane broj požara izazvanih električnom energijom i dalje je visok.

Ekonomske fluktuacije i težnja za smanjenjem potrošnje energije, uz težnju za saštitom životne sredine će imati određene posljedice na standarde za električnu opremu, ali i standarde koji pokrivaju električne instalacije. Energetska efikasnost će u bliskoj budućnosti biti jedno od ključnih pitanja za sve zemlje. Efikasno korištenje električne energije zbog prilagođenog dizajna novih instalacija ili modifikacije postojećih instalacija će smanjiti emisiju ugljendioksida u atmosferi.

Uticaj korištenja električnih vozila kao transportnih sredstava će imati uticaj na električne instalacije. CLC/TC 64 će stoga biti uključen u zahtjeve koji će se koristiti za fiksne instalacije za napajanje električnih vozila.

Postojeći standardi koji pokrivaju električne instalacije uglavnom su usmjereni na nove instalacije. Poboľšanje tehnologije koja se koristi u električnoj opremi dovodi do promjena u načinu projektovanja, izgradnje i kontrole električnih instalacija. Zahvaljujući tome, postojeće instalacije nisu u stanju da ispoštuju zahtjeve najnovijih izdanja dijelova standarda HD 60364. Održavanje i nadogradnja postojeće električne instalacije postaje izazov prije svega zbog sigurnosnih razloga, ali vjerovatno i zbog funkcionalnosti.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 19

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 19 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima koji su donijeti na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
- zaštita potrošača;
- uklanjanje prepreka u trgovini;
- predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Usvajanje standarda iz oblasti elektrotehnike (koordinacija izolacije, visokonaponska ispitivanja i mjerni transformatori, električne instalacije), u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
- Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
- Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
- Primjena osnovnih principa standardizacije;
- Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
- Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 19 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 19;
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 19, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
- Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
- Informisanje članova BAS/TC 19 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i predloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 19;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 19 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 19 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 19 i Instituta.

---

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 19 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 19,
2. a/a.

DIREKTOR

.....
Aleksandar Cincar

---

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a